

LIETUVOS TSR KULTŪROS MINISTERIJOS

MOKSLINĖ-METODINĖ KULTŪROS PAMINKLŲ APSAUGOS

T A R Y B A

R. OLIŠAUSKAS

1972 m. spalio mėn. 9-13 d. d. archeologinės
žvalgomosios ekspedicijos po Jurbarko rajoną

A T A S K A I T A

1972 m. spalio mėn. 9-13 d. d. ³⁶⁴ Mokslinė-metodinė kultū-

ros paminklų apsaugos taryba vykdė archeologinę žvalgomąją ekspediciją po Jurbarko rajoną. Ekspedicijoje dalyvavo tarybos vyr. moksliniai bendradarbiai R. Olišauskas (grupės vadovas), J. Markelevičius, Respublikinio žemėtvarkos projektavimo institute Kauno skyriaus topografas-geodezistas Ambrazas. Ekspedicija vyko RŽPI Kauno skyriaus mašina.

Pagrindinis ekspedicijos tikslas - patikslinti archeologijos sąrašuose esančių paminklų rūšį, dabartinę jų būklę ir lokalizaciją, o taip pat užnešti visus archeologijos paminklus ant rajono žemėlapių ir planų.

Ekspedicijos metu aplankyta apie 40 archeologijos paminklų. Pagrindinis dėmesys buvo kreipiamas į tuos objektus, kurie pokario metais archeologų nebuvo lankyti. Suvedus ekspedicijos duomenis pasirodė, kad dalis į sąrašus įrašytų paminklų yra jau sunaikinti, eilės kitų nepavyko lokalizuoti, kadangi jie į sąrašus įtraukti prieškarinės Archeologijos komisijos archyvo duomenimis, dabar jau nebėra žmonių, kurie galėtų parodyti tuos paminklus. Tikrinant paminklų būklę pastebėta, kad dalis paminklų yra ardomi, kartais saugomi visiškai ne archeologijos paminklai, kai greta esantys tikri paminklai palikti likimo valiai.

Ekspedicijos metu aptikta ir visa eilė naujų archeologijos paminklų, jie taip pat užnešti ant topografinių planų ir bus siūlomi įtraukti į paminklų sąrašus.

1. Agliuonos miškas, Veliuonos apylinkė.

Archeologijos komisijos archyvo byloje Nr. 12, p. 360 minimas milžinkapis, esantis tarp Bereiviškių ir Ivoniškių kaimų, netoli Agliuonos upelio, Agliuonos miške. Milžinkapyje rasdavę apdegusių grūdų, sudužusių puodų, įvairių medžio degėsių. Miškas gavęs vardą nuo Agliuonos dievaitės šventyklos, kuri, žmonių pasakojimu, čia senovėje buvusi. Pasakojama, kad ant milžinkapio senovės lietuviai degindavę aukas savo dievams ir garbinę dievaitę vardu Agliuona. Visas šias žinias Archeologijos komisija buvo paėmusi iš tuo metu ruošiamo Lietuvos žemės vardyno.

Remiantis aukščiau minėtais duomenimis į vietinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą (Nr. 200) įtrauktas Agliuonos miško alkakalnis. Bandėme jį surasti, tačiau nuvykę į vietą radome Agliuonos upelį jau išmelioruotą ir paminklinę lentą traktoriaus vikšrų apgadintą šalikelėje. Vietos gyventojai irgi nežinojo alkakalnio. Veliuonos vidurinės mokyklos kraštotyrininkai taip pat bandė lokalizuoti šio objekto vietą, tačiau nesėkmingai. Šis paminklas galėjo būti sunaikintas melioruojant dirvas prie Agliuonos upelio, todėl iš paminklų sąrašų jį reikėtų išimti.

2. Barkūnų k., Jurbarkų apylinkė.

Archeologijos komisijos archyvo byloje Nr. 9, p. 37 minimos kapinaitės, vad. Prancūzkapiniu (Lietuvos žemės vardynas). Į vietinės reikšmės paminklų sąrašą (Nr. 187) ir įtrauktos šios kapinaitės. Jos yra apie 100 m į vakarus nuo Jurbarko ir apie 100 m į šiaurę nuo kelio Jurbarkas-Smalininkai, kaimo šiaurinėje dalyje, Šilėlyje. Tai šiek tiek aukštesnė vieta iš kurios ilgą laiką buvo imamas smėlis. Apie 80-90 % šios aukštumos jau nukasta. Radinų nerasta. Šiuo metu prie senkapio liekanų pastatyta paminklinė

lenta. Paminklo teritorija labai apleista, netvarkinga.

3. Būkintlaukio k., Varlaukio apylinkė, Mūsų Rytojaus kol. Apie 0,3 km į pietus nuo geležinkelio Tauragė-Radviliškis, apie 0,2 km į pietus nuo Boliaus Remeikio sodybos, dešiniame Trišiūkštės upelio krante yra senkapis, vad. Seratkapiais. Senkapis įrengtas upelio kranto kyšulyje ir užima 15x10 m plotą. Iš vakarų pusės - ariami laukai. Senkapyje stovi senas medinis kryžius, auga keletas lapuočių medžių. Yra paminklinė lenta. Vietos gyventojai apie radinius nieko nežino, tik pasakoja, kad šiame senkapyje laidodavę nekrikštus.

Senkapis įtrauktas į vietinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašus (Nr. 196).

4. Domantų k., Seredžiaus apylinkė.

Į vietinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą (Nr. 192) yra įtrauktas senkapis. Jo surasti nepavyko. Vietos gyventojai, daugumoje atvykę į šią vietovę gyventi jau po karo, nieko negirdėję apie šį senkapį, kuriame buvo rasta radinių (Lietuvos Žinios, 1927. X. 6, Nr. 225 (2544)).

5. Domantų k. gyventojai parodė vietą, kur anksčiau laidodavę nekrikštytus vaikus. Ten rajono kultūros skyrius ir paminklinę lentą pastatė, tačiau, apklausus seniausius gyventojus, nieko nesužinota apie kokius nors archeologinius radinius. Ši vieta yra Domantų kaimo pietrytiniame pakraštyje, ties Stačiūnų kaimo riba, apie 0,3 km į vakarus nuo J. Meškūnaitės sodybos, apie 1,2 km į rytus nuo Armenos upės.

Šis objektas į sąrašus įtrauktas nebuvo, tai greičiau su archeologija nieko bendro neturinti vieta.

6. Eržvilkas.

Miestelio centre, prie DŽDT Vykdomojo komiteto pastato yra paki-

lesnė vieta, vad. Prancūzkapiai. Tai 40x25 m plotas apaugęs medžiais ir krūmais. Stovi vienas didelis kryžius. Apie radinius nieko nepavyko sužinoti. Pastatyta paminklinė lenta, neardomas.

Senkapis įtrauktas į vietinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą (Nr. 185).

7. Globių k., Žindaičių apyl., Tarybinės Žemės kol.

Pietiniame kaimo pakraštyje, apie 150 m į šiaurę nuo Globio upelio kranto ir apie 50 m į rytus nuo kelio Globiai-Montviliai, ariamų laukų pakraštyje, aukštumėlėje yra 20x25 m ploto senos kapinaitės. Kapų žymių nesimato, stovi senas ažuolinis kryžius, apaugę retais medžiais ir krūmais. Kada laidojo niekas neprisimena.

Senkapis įtrauktas į vietinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą (Nr. 205).

8. Archeologijos komisijos archyvo byloje Nr. 9, p. 40 rašoma, kad Gvildžio žemėje yra ariamas piliakalnis. Tačiau jo surasti nepavyko, nes kaimo laukuose ir aplinkiniuose miškuose nėra piliakalniui įrengti tinkamos vietos. Vietos gyventojai taip pat negalėjo nurodyti.

9. Archeologijos komisijos archyvo byloje Nr. 9, p. 39 minimi Globių pilkapiai, kurių 1940 m ieškojo K. Mekas ir nerado. Padedant Globių girininkijos girininkui Jonui Balšaičiui, applanke visą įtartinas miško ir jo pakraščius vietas, tačiau nieko panašaus į pilkapius neradome. Susitarta su girininku, kad jis su eiguliais ir miško darbininkais dar bandys pilkapių ieškoti.

Pilkapiai iki šiol yra įtraukti į vietinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą (Nr. 204) - juos reikėtų išbraukti.

10. Jokubaičiu k., Girdžių apyl., Girdžių t. ū.

Apie 1 km į šiaurę nuo kelio Girdžiai-Jurgiškiai, dešiniame Mituvos upės krante, apie 0,4 km į ŠR nuo buv. Kazimiero Šaulio sodybos yra senkapis. Įrengtas lygiame lauke, didesnė dalis ariama, tik šiaurės rytinė dalis dirvonuoja. Senkapis yra melioruojamų plotų teritorijoje. Minimas Archeologijos komisijos archyvo byloje Nr. 9, p. 43-47. Čia nurodoma, kad kasant duobes rasta kaulų, vaidenasi.

Senkapis įtrauktas į vietinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą (Nr. 186).

11. Jurbarkas

Aplankėme Jurbarko piliakalnį. Jis buvo lankytas 1960 m. žvalgomosios ekspedicijos metu, todėl smulkesnis aprašymas neduodamas. Piliakalnis šio metu neardomas, tik jo aplinka yra smarkiai ap-
leista. Būtina artimiausiu laiku iškirsti aikštelėje suaugusius medžius ir krūmus (daugumoje juodalksnius), kurie labai gadina paminklo vaizdą, taip pat reikia šienauti. Paminklinė lenta pastatyta ne vietoje, jai reikia surasi tinkamesnę vietą.

Piliakalnio rytinėje papėdėje yra buvusi senovės gyvenvietė, tačiau šiuo metu jos teritorijoje įsteigti kolektyviniai sodai. Gyvenvietė visiškai sunaikinta.

Piliakalnis įtrauktas į respublikinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašus (Nr. 251).

12. Kalnėnų k., Jurbarkų apylinkė

Archeologijos komisijos archyvo byloje Nr. 9, p. 83-86 aprašomas Kalnėnų k. senkapis, vad. Francūzkapiais. Nuvykus į vietą paaiškėjo, kad tai tas pats Barkūnų senkapis, įtrauktas į vietinės reikšmės sąrašą (Nr. 187), todėl iš sąrašo Kalnėnų Francūzkapius būtina išbraukti.

13. Kalnėnų kaime, apie 0,5 km į šiaurę nuo Nemuno, rytinėje evengelikų kapinių pusėje, į pietus nuo Jurgio Maskolaičio ir A. Miliūnienės sodybos, 30x40 m ploto ovalo formos kalvelėje yra senkapis. Žmonės pasakoja, kad rasdavę žmonių kaulų ir pinigėlių. Neardomas.

Senkapis įtrauktas į respublikinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą (Nr. 258).

14. Kalnėnų kaime, apie 1 km į Š nuo Nemuno ir apie 0,3 km į vakarus nuo laivų remonto dirbtuvių, vakarinėje Domo Urbučio sodybos pusėje, kalvelėje yra senos kaimo kapinaitės. Smarkiai apgadintos kasant bulviarūsius. Prie jų yra nedidelis pušynėlis. Apie radinius nežinoma.

Senkapis įtrauktas į vietinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašus (Nr. 188).

15. Klangių k., Veliuonos apylinkė

Į vietinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą (Nr. 201) įrašyta akmenis amžiaus stovykla, esanti ties kelio Kaunas-Jurbarkas 50 km stulpu. Apžiūrėjus sąrašė nurodytą vietą, nepastebėta jokių stovyklos pėdsakų, nes vykdant minėto kelio rekonstrukciją šalikelės nukstos buldozeriu.

Šią stovyklą reikėtų išbraukti iš archeologijos paminklų sąrašų.

16. Klangių kaime, prie kelio į P. Cvirkos memorialinį muziejų ir plento Kaunas-Jurbarkas sankryžos yra buvęs senkapis (vietinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašas Nr. 202). Vykiant plento Kaunas-Jurbarkas rekonstrukciją senkapis sunaikintas, jį reikia išbraukti iš archeologijos paminklų sąrašų.

17. Lybiškių k., Varlaukio apyl., Mūsų Rytojaus kol.

Senkapis yra apie 1,5 km į šiaurės rytus nuo kelių Eržvilkas-Skaudvilė-Batakliai sankryžos, apie 0,3 km į rytus nuo kaimo, dešiniame Upynos upės krante, aukštumėlėje. Tai 30x40 m plotas ištiesai iškasinėtas bulviarūšiais. Pasakoja, kad rasdavę žmonių kaulų, apie kitus radinius nieko nežinoma. Senkapyje dar stovi vienas kryžius. Atrodo, kad čia buvę kaimo kapeliai, tačiau kasant bulviarūšius ir imant žvyrą visiškai sunaikinti.

Senkapis buvo įtrauktas į vietinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą (Nr. 197), jį reikėtų išbraukti.

18. Medininkų k., Šimkaičių apyl., Medininkų kol.

Senkapis yra apie 0,1 km į pietus nuo kelio Medininkai-Aušgiris, pietiniame kaimo pakraštyje, apie 30 m nuo kolūkio fermų. Šiuo metu yra išlikusi tik šiaurės vakarinė senkapio dalis - apie 100 m² plotas. Visa kita išvežta - įrengtas smėlio karjeras. Apie archeologinius radinius nieko nepavyko sužinoti. Senkapis labai apleistas, visa vakarinė jo pusė užkrauta mėšlu. Prie senkapio pastatyta paminklinė lenta.

Senkapis įtrauktas į vietinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą (Nr. 195).

19. Mikutaičių k., Žindaičių apyl., Tarybinės Žemės kol.

Apie 1 km į vakarus nuo kelio Jurbarkas-Eržvilkas, pil. Povilo Plienaičio sodyboje yra senkapis. Jis užima sodą ir sodybos kiemą. Sodybos šeimininkas pasakojo, kad kasant kieme šulnį rastos dvi kaukolės, kitų radinių nebuvo. Apklausus senus gyventojus sužinota, kad šioje vietoje, prieš išsikeliant į vienkiemius, buvę kaimo kapinaitės.

Senkapis įtrauktas į vietinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą (Nr. 206).

20. Naujininkėlių k., Žindaičių apyl., Tarybinės Žemės kol.

Apie 0,3 km į pietus nuo kaimo, rytiniame dirbamų laukų pakraštyje, tarp griovų, aukštesnėje kalvelėje įrengtos kapinaitės. Tai 20x20 m ovalo formos kalvelė, kurios pakraščiai apaugę medžiais ir krūmais, aikštelė iškasinėta apkasais. Rasdavę žmonių kaulų, tačiau, atrodo, galėtų būti ir ankstesnių palaidojimų.

Senkapis įtrauktas į vietinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą (Nr. 207).

21. Paantvardžių k., Skirsnemunės apyl., Aušros kol.

Senkapis yra rytinėje kaimo dalyje, kairiame (P) Antvardės upelio krante, tarp Kazio Vasiliausko sodybos ir upelio. Dalis senkapio ariama, šiaurinėje dalyje stovi kryžius. Per senkapį eina kaimo keliukas, iš šiaurės vakarinio kampo imamas smėlis. Pavasarį upelis paplauna senkapio šiaurinį šlaitą, kur randama žalvarinių ir geležinių daiktų. Tai archeologijos paminklas. Yra pastatyta paminklinė lenta.

Senkapis yra įtrauktas į respublikinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą (264).

22. Pašvenčio k., Jurbarkų apyl., Gegužės I-sios kol.

Archeologijos komisijos archyvo byloje Nr. 9, p. 133-137 aprašomas senkapis, kuris vad. Vingio kalnu. Yra ir situacijos planelis, bet pagal jį neįmanoma lokalizuoti senkapio, nes jis pririštas tik prie kelio Jurbarkas-Smalininkai.

Jau 1965 m. MA II žvalgomoji ekspedicija lokalizavo senkapį kitoje vietoje, apie 2 km į pietus nuo minėto plento. Kadangi nesuradome tikrojo senkapio, iš kurio yra ir radinių, ap- lankėme 1965 m. lankytą vietą. Ji yra apie 1 km į rytus nuo Paliekių kaimavietės, apie 0,3 km į šiaurę nuo Bedugnio ežero, apie 1 km į šiaurę nuo Nemuno, aukštokoje kalvoje, pamiškėje.

Kalvos ilgis 50 m, plotis 5-6 m. Kalvos pietinis ir šiaurinis šlaitai labai statūs. Apie archeologinius radinius neteko girdėti, tačiau pasakoja, kad čia vaidenasi - vieniems pasirodydavo raitelis ant kalno, kitiems bačka alaus nuriedėdavo nuo kalno. Ši vieta, vad. Vingio kalnu, įtraukta į vietinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą (Nr. 189) ir laikoma senkapiu.

23. Pikčiūnų k., Seredžiaus apyl., Mičiūrinio v. vaismedžių medelynas - tarybinis ūkis.

Į kultūros paminklų sąrašą buvo įtrauktas Pikčiūnų piliakalnis, vad. Milžiniuku. Aplankėme tą vietą, tačiau piliakalnio neradome, nes, atrodo, jo čia niekada ir nebuvo. Archeologijos komisijos byloje Nr. 12, p. 252 irgi minima ši vieta. Sudarant Lietuvos Žemės vardyną vadino Milžinu, o ne piliakalniu.

Tai apie 40 m ilgio nežymiai pakilusi kalvelė - nugara, apie 2-3 m pločio, esanti tarp Armeniuko upelio ir vandens išplautos griovos. Ji negali būti vandens nunešto piliakalnio pylimėlio liekana, nes į šiaurę nuo jo esantys laukai yra aukštesniame lygyje už minimą kalvelę - nugarą. Tai gamtos padarinys, todėl iš archeologijos paminklų sąrašo būtina išbraukti.

Pikčiūnų kaime, apie 0,4 km į R nuo Milžiniuko, prie sodybos, daržė pastatyta paminklinė lenta, kurioje užrašyta "Pikčiūnų pilkapis". Minimoje vietoje jokio pilkapiro nėra, niekas nežino čia ir senkapio. Neaišku, kokiais duomenimis remiantis čia buvo pastatyta lenta.

24. Raudonėnų k., Raudonės apyl., Kybartų kolūkis.

Archeologijos komisijos archyvo byloje Nr. 9, p. 14-16 minima trys supilti kauburiai prie Nemuno, tačiau jų jau neberadome, vietos gyventojai irgi negalėjo parodyti. Greičiausia minimi kauburiai bus nuplauti Nemuno potvynių. Iš archeologijos sąrašų būtina išbraukti Raudonėnų II senkapį.

25. Aplankėme kitą Raudonėnų senkapį, kuris yra į šiaurę nuo kelio Jurbarkas-Kaunas, prie rytinės kaimo kapinių pusės, prie didžiulio smėlio karjero. Smėlis iš čia buvo imamas jau kelisdešimt metų ir visada buvo randama archeologinių radinių. Tai pažymėta Archeologijos komisijos archyvo byloje Nr. 9, p. 17-35. Jau tada buvo stengiamasi uždrausti smėlio kasimą. Smėlis ilgą laiką buvo imamas ir po karo. Šiuo metu iš didžiulio senkapio belikę tik labai nedidelė dalis - tarp kapinių ir smėlio karjero, gal. 10-20 %.

Raudonėnų kaimo gyventojas K. Čičirka padovanojo keletą radinių iš šio senkapio: du geležinius dvinarius žašlus, ~~dvigars~~ 4 geležines balno kilpas, vieną žalvarinę ~~bat~~ įviją žirgo karčiams įrišti. Pagal minėtus radinius senkapį galima datuoti I m.e. tūkstantmečio pabaiga - II m.e. tūkstantmečio pradžia.

Kaip minėta, senkapis labai smarkiai sužalotas. Pačiame smėlio karjere pastatytos dvi paminklinės lentos su vienodais užrašais: "Raudonėnų piliakalnis, V-XIII a."

Šios lentos turėjo būti pastatytos prie netoliese esančio piliakalnio, o lenta, esanti prie evangelikų kapinių - prie šio senkapio - tikro archeologijos paminklo. Matyt, kad Jurbarko rajono kultūros darbuotojai neskiria piliakalnio nuo senkapio ir nesupranta, kad evangelikų kapinės neturi nieko bendra su archeologija. Artimiausiu metu paminklinės lentos būtinai turi būti perstatytos.

Šis senkapis yra įtrauktas į vietinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą (Nr. 191). Reikėtų jį galutinai iširti.

26. Aplankėme ir 1960 m. MA II lankytą piliakalnį. Paminklo būklė nebloga, tik jo pietrytinis šlaitas apgadintas imant smėlį. Būtina imtis priemonių ir šlaitą sustiprinti, nes jis pastoviai griūva. Piliakalnis labai tankiai apaugęs medžiais ir krūmais, todėl sunkiai pastebimas ir vietos kraštotyrininkai jo nebežino, todėl ir paminklinės lentos pastatytos ne vietoje. Lentas (pagamintos dvi) reikia pastatyti: vieną prie keliuko pietrytinėje piliakalnio papėdėje, kitą - prie pylimo (ant kalno).

1960 m. žvalgomosios ekspedicijos neaiškiai nurodyta piliakalnio situacija, todėl būtina patikslinti. Jis yra apie 0,6 km į šiaurę nuo kelio Kaunas-Jurbarkas, ties Vikšrytės, Rožupės ir Raudonės upelių santaka, apie 0,3 km į šiaurę nuo evangelikų kapinių.

Piliakalnis įtrauktas į respublikinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą (Nr. 260).

27. Rikiškių k., Eržvilko apyl., Pašaltuonio kolūkis.

Senkapis yra kairiame Šešuvio upės krante, į pietus nuo senųjų kaimo kapų ir į pietų vakarus nuo veikiančių kapinių. Tai 70-80 m plotas, kurio dalis iškasinėta bulviarūšiais, iš pietvakarinio galo imamas smėlis. Vietos gyventojai nurodė šią vietą ir minėjo, jog prieš II pasaulinį karą buvo randama archeologinių radinių (kardų, žiedų), kurie atiduoti Kauno muziejui.

Būtina paminklinę lentą perkelti iš senųjų kaimo kapinių (ji pastatyta vidury minėtų kapinių, aptvertų akmenų tvora) ir pastatyti prie archeologinio senkapio, uždrausti imti žvyrą iš pietvakarinio senkapio kampo.

Senkapis įtrauktas į respublikinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą (Nr.254).

28. Rukšionių k. (Pikčiūnų) senkapis, Seredžiaus apyl.,

Mičiūрино v. vaismedžių medelynas - tarybinis ūkis.

Senkapis yra dešiniame Armenos upės krante, prie jos santakos su Dvaro upeliu, apie 0,6 km į šiaurės vakarus nuo Armenos ir Arme-
niuko santakos, pietrytinėje kaimo dalyje, į rytus nuo kelio
Veliuona-Juodaičiai.

Vietos žmonių pasakojimu čia dar prieš I pasaulinį karą buvo iškasama kaulų, niekas neprisimena, kad čia laidotų. Kadangi Pikčiūnų kaime nėra ankstyvesnio senkapio (o paminklinė lentą padaryta), todėl siūloma šį senkapį įtraukti į vietinės reikšmės sąrašą ir prie jo pastatyti paminklinę lentą.

29. Rustekonių k., Seredžiaus apylinkė.

Lietuvos archeologinėje medžiagoje, p. 228 ir Archeologijos komisijos archyvo medžiagoje minimas piliakalnis, vad. Bajorkalniu, kuris vėliau papuolė į vietinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą.

Tai Nemuno kranto kyšulys, esantis netoli Nemuno ir Armenos upių santakos, prie kelio Kaunas-Jurbarkas, nieko neprimenantis piliakalnio. Neturi nei pylimų, nei aikštelės, nei kultūrinio sluoksnio. Vietos gyventojai piliakalniu nevadina, o tik Bajorkalniu. Tai ne archeologijos paminklas ir iš paminklų sąrašų jį būtina išbraukti.

30. Seredžius.

Atvykę į Seredžių norėjome pamatyti 1936-1937 m. ir 1964 m. tyrinėtą senkapį, tačiau jo vietoje radom tik didžiulę žvyruobę ir paminklinę lentą joje. Senkapį būtina išbraukti iš archeologijos paminklų sąrašų.

31. Skirsnemunės k., Skirsnemunės apyl., Aušros kolūkis.

Senkapis yra pietinėje pusėje kelio (senojo) Skirsnemunė-Jurbarkas, apie 20 m į šiaurę nuo dešiniojo Nemuno kranto, apie 1 km į šiaurės rytus nuo Skirsnemunės centro ir apie 0,5 km į šiaurės vakarus nuo Antkalniškių kaimo, ties Molinės vietovė. Tai nedidelis 60x30 m ploto kalnelis iš kurio Nemuno potvynių metu išplaudavo žmonių kaulų, karstų liekanų.

Senkapis įtrauktas į vietinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą (Nr. 194).

Pastaba: kaime yra buvęs kitas senkapis, ankstyvesnis.

Šiuo metu ant senkapio stovi Aušros kol. pirmininko Juozo Vaznio naujas gyvenamasis namas.

32. Smukučių k., Jurbarkų apyl., Gegužės I-sios kolūkis. Senkapis yra apie 1,5 km į šiaurę nuo kelio Jurbarkas-Smalininkai, šiaurinėje kaimo dalyje, prie senojo kelio Smukučiai-Taurgaigė, miško pakraštyje. Įrengtas nedidelėje aukštumėlėje, kapų žymių nėra. Stovi didelis medinis kryžius su data 1890 m. Apie radinius žinių nėra. Prie senkapio buvo pastatyta paminklinė lenta, tačiau kažkokie "geradariai" numušė ją laikančius varžtus. Lentą perdavėme kultūros skyriui.

Senkapis įtrauktas į vietinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą (Nr.190).

33. Šveiščių k., Varlaukio apyl., Mūsų Rytojaus kolūkis. Senkapis yra kairiame Šešuvio upės krante, apie 0,3 km į šiaurę nuo Juozo Zinkaus sodybos. Vietos gyventojai sako, kad čia palaidoti prancūzai, tačiau, atrodo, kad čia buvę senos kaimo kapinaitės, nors jau nieks neprisimena, kada buvo laidojama. Pasakoja, kad kasant bulviarūsius rasdavę žmonių kaulų. Senkapis užima nedidelę upės kranto kyšulio dalį, iš pietų prieina ariamieji laukai. Vakarinė ir šiaurinė senkapio dalys iškasintos bulviarūšiais. Anksčiau buvę ir kryžių, o šiuo metu pasilikusi tik metalinė kapo tvorelė. Senkapis apaugęs retais medžiais.

Senkapis įtrauktas į vietinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą (Nr. 198).

34. Varlaukio k., Varlaukio apyl., Mūsų Rytojaus kol.

Senkapis I yra šiaurinėje kaimo dalyje, rytinėje pusėje naujojo kelio Eržvilkas-Skaudvilė, prie veikiančių kapinių. Tai aukštesnė 20x30 m ploto vieta apaugusi medžiais ir krūmais, dar yra vienas kryžius, auga kapų gėlės. Vietos žmonės vadina Siratkapiais. Vakarinė dalis apardyta tiesiant minėtą kelią. Apie radinius nepavyko sužinoti. Tai ^ggričiau buvę senos kaimo kapinaitės.

Senkapis įtrauktas į vietinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą (Nr. 199).

Senakapis II, vad. Kapinikėmis, Užkapiu, yra apie 3 km į vakarus-šiaurės vakarus nuo kaimo ir kelio Eržvilkas-Skaudvilė, Šešuvio ir Upynos upių santakoje. Senkapis įrengtas ant kairiojo Upynos kranto ir apie 150 m nuo dešiniojo Šešuvio kranto, pakilėsnėje vietoje ir užima maždaug 40x50 m plotą. Pietinė senkapio dalis yra aukštesnė ir matosi apkasimo grioviu žymės - ši dalis turėtų būti velyvesnė. Šiaurinė dalis iki Upynos upės yra žemėjanti - čia turėtų būti ankstyvesnių palaidojimų. Vietos žmonių pasakojimu, ariant rasdavo žmonių kaulų, pinigėlių, durklų, žalvarinių apyrankių. Ši vieta laikoma prancūzų kapiais. Senkapis šiuo metu neardomas.

Senkapis įtrauktas į respublikinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą (Nr. 266).

Pastaba: ties senkapiu yra buvęs akmuo su neišskaitomais ženklais. Šiuo metu jis jau susprogdintas.

36. Varnaičių k., Eržvilko apylinkė

Į vietinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą buvo įrašytas senkapis, esantis tarp Šešuvio upės ir kaimo kapinių, prie kelio Pašaltuoniai-Varnaičiai. Nuvykus į vietą paaiškėjo, kad šioje vietoje nėra senkapio - netiksli lokalizacija. Vietos gyventojai nurodė kitą vietą, kuri yra apie 0,5 km į pietus nuo kelio Pašaltuoniai-Varnaičiai, kairiame Šešuvio krante (kitoje upės pusėje yra jau Tauragės rajonas), apie 0,4 km į vakarus nuo Petro Brazo sodybos.

Tai prie dirbimų laukų, į vakarų pusę nuolaidėjantis kranto šlaitas. 20x30 m plote yra iškastos kelios duobės, kurias kasant rasdavę žmonių kaulų, durklių ir kitų metalinių daiktų. Žmonės šią vietą laiko maro laikų kapais. Senkapis šiuo metu neardomas, yra paminklinė lenta.

Senkapis įtrauktas į respublikinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą (Nr. 255).

37. Veliuona

Aplankėme Veliuonos senkapį, esantį kairiame Veliuonėlės upelio krante, beveik prieš L. Kšyvičio tyrinėtą piliakalnį (Gedimino kalną). Nors senkapis yra labai apnaikintas - šiuo metu apsodintas sodu, tačiau jį būtina saugoti.

Senkapio situaciją galima rasti M. Michelberto straipsnyje, atspausdintam MA darbuose, Serija A, 2 (24) t., 1967 m.

Senkapis įtrauktas į respublikinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą (Nr. 272).

Lietuvos TSR MA Istorijos
Archeologijos sektorius
N. 364

38. Viešvilė

Lietuvos archeologijos bruožuose ir A. Tautavičiaus duomenimis prie Viešvilės upelio turėtų būti X-XII m.e.a. senkapis. Apklausa visus vietinius seniausius miestelio gyventojus, pasirodė, kad tokio archeologinio senkapio nieks nebegali parodyti. Tačiau Konstantinas Dumčius nurodė kitą vietą, kuri vadinama Švedų kapais. Tai rytų-vakarų kryptimi besitęsianti apie 100 m ilgio ir apie 30 m pločio kalvelė - kopa iš kurios vakarinio galo prieš karą buvo imamas žvyras. Tada rasdavę geležinių kardų ir kitų radinių. Dabar kalvelės galas irgi apardytas, tačiau ar ką nors randa nepavyko sužinoti, nes vietinių gyventojų čia jau nebėra, visi naujai atvykę. Vistik čia turėtų būti archeologinių laikų senkapis ir jį reikėtų saugoti.

Senkapio situacija: pietrytiniame miestelio gale, apie 0,3 km į pietus nuo kelio Jurbarkas-Viešvilė ir apie 1 km į šiaurę nuo Nemuno, į ŠR nuo buv. Ališausko sodybos (dabar gyvena Algis Saldukas).

Senkapis siūlomas įtraukti į archeologijos paminklų sąrašus.

39. Miestelio gyventojas Konstantinas Dumčius parodė pietiniame miestelio pakraštyje esantį pylimą, kurį vadina Švedų kalnu (Schveden Berg). Tai apie 100 m ilgio, 3 m aukščio ir 15-20 m pločio prie pagrindo iš šiaurės į pietus besitęsianti kalva.

Dabar ji smarkiai apžalota - iškasinėta bulviarūšiais, duobėmis. Kultūrinio sluoksnio nesimato. Sunku pasakyti, ar tai archeologijos paminklas, ar gantos padarinys, todėl į archeologijos paminklų sąrašą traukti nesiūloma.

T U R I N Y S

	Psl.
Įžanga	1
1. Agliuonos miškas, alkakalnis, nerastas	2
2. Barkūnų k. senkapis, vad. Prancūzkapiu	2
3. Būkintlaukio k. senkapis, vad. Siratkapiais	3
4. Domantų k. senkapis, nerastas	3
5. Domantų k. senkapis, ne archeologijos paminklas	3
6. Eržvilkas, senkapis	3-4
7. Globių k. senkapis	4
8. Globių k. piliakalnis, nerastas	4
9. Globių pilkapiai, nerasti	4
10. Jokubaičių k. senkapis	5
11. Jurbarkas, piliakalnis	5
12. Kalnėnų k. senkapis, vad. Prancūzkapiais	5
13. Kalnėnų k. senkapis I	6
14. Kalnėnų k. senkapis II	6
15. Klangių k. akmens a. stovykla, sunaikinta	6
16. Klangių k. senkapis, sunaikintas	6
17. Lybiškių k. senkapis	7
18. Medininkų k. senkapis	7
19. Mikutaičių k. senkapis	7
20. Naujininkėlių k. senkapis	8
21. Paantvardžių k. senkapis	8
22. Pašvenčio k. senkapis, vad. Vingio kalnu	8-9
23. Pikčiūnų k. piliakalnis, vad. Milžiniuku, ne archeo- logijos paminklas	9

24.	Raudonėnų k. senkapis II, sunaikintas	10
25.	Raudonėnų k. senkapis I, prie karjero	10-11
26.	Raudonėnų k. piliakalnis	11
27.	Rikiškūnų k. senkapis	12
28.	Rukšionių (Pikčiūnų) senkapis	12
29.	Rustekonių k. piliakalnis, vad. Bajorkalniu, ne ar- cheologijos paminklas	13
30.	Seredžius, senkapis, sunaikintas	13
31.	Skirsnemunės k. senkapis	13-14
32.	Smukučių k. senkapis	14
33.	Šveiščių k. senkapis	14
34.	Varlaukio k. senkapis I	15
35.	Varlaukio k. senkapis II	15
36.	Varnaičių k. senkapis	16
37.	Veliuona, senkapis	16
38.	Viešvilė, vad. Švedų kapais, sunaikintas	17
39.	Viešvilė, pylimas, vad. Švedų kalnu	17-18

Lietuvos TŪR MA Istorijos
Institutas
Archeologijos sektorius
N. 364